

מחר

מיטב המאמרים הווראטים והסיפורים
ב'לקראת שבת מלכתא'
אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר
שישלח מחר יום ה'

הדף היומי בבלי: מסכת בבא מציעא דף ע"ב
הדף היומי בהלכה: סימן קע"ה מסעיף ג' עד סימן קע"ו
המוסר היומי: אהבת חסד חלק ב' פרק י' 'ולפעמים מתגבר עליו' עד פרק י"א

לוח
לימוד
יומי

לחידודי שמעתתא

חידה חודשית נושאת פרסים

עקירת מקום: כתב המשנ"ב בהקדמה לסי' קעח, שלכתחילה אין לעקור ממקומו באמצע הסעודה לכולי עלמא בכל גווני. וצ"ע דלהלן ס"ק לד כתב, ומשמע שכך דעתו, שבתוספות ורא"ש משמע, דאין להחמיר בזה רק כשיוצא על מנת להפליג?

תשובות יש לשלוח לפקס 02-6540269 עד כ"ה חשון תשע"ז
בין השולחים תשובה נכונה תערך הגרלה על סט משנ"ב מהדורת דרשו

תשובות לחידודי שמעתתא - חודש חשון

לגבי השאלה שנשאלה בעלון הקודם מדוע כתב המשנ"ב סי' קע"ה ס"ק מ"ו שבחופה ומילה שאין נוטלין רשות, אין לומר 'סברי', ולכאורה לפי"ז המקדש ומוציא רק את בני ביתו אין לו לבקש מהם רשות ואין לו לומר 'סברי', והיה יכול המשנ"ב להזכיר אופן זה דמצוי ביותר. קיבלנו תשובות רבות ומגוונות: תשובת הרב יהודה מערבי שהמשנ"ב נקט חופה ומילה שבהם לעולם אין צריך ליטול רשות, ולכן קבע שבהם אין לומר 'סברי', אבל המקדש אף רק בפני ביתו, מ"מ פעמים רבות ומצויות יש לו אורחים שצריך לבקש רשותם לקדש, ומשום לא פלוג תיקנו גם בו אמירת 'סברי'.

הרב שמואל קניג כתב, שבמילה וחופה בדרך כלל המברך התכבד בברכה זו על ידי אחר, ולכן אינו צריך לבקש עוד רשות על כך, ומשום כך אינו צריך לומר 'סברי', אכן בקידוש שלא התכבד לקדש אלא מעצמו הוא מקדש לבני ביתו, מ"מ בדין הוא שיאמר 'סברי' להראות שרשות בידו לקדש.

הרב ישראל אליאך כתב, שבקידוש אמירת ה'סברי' היא לא בתורת נטילת רשות, אלא הקשיבו ושמעו ותכוונו לצאת ידי חובה, ולכן צריך לומר בכל אופן.

בהגרלה בין העונים על שאלת 'לחידודי שמעתתא' בחודש תשרי זכו:
בסט משנה ברורה דרשו: הרב מרדכי לרנר, בני ברק.
ובכרך אחד משנ"ב דרשו זכו: הרב אברהם ברנהוט, בני ברק. והרב דניאל לוי, צפת.

מה פירוש נוסח הברכה "הטוב והמטיב"?

כפי שלמדנו אתמול, חכמינו ז"ל תיקנו לברך, בתנאים מסוימים, ברכת 'הטוב והמטיב' על שתיית יין בסעודה. ומכיון שנוסח הברכה הוא "הטוב והמטיב", שפירושו - טוב למברך והמטיב לאחר, אין לברך אלא כשאדם נוסף שותה מהיין יחד עמו. ואם האדם הנוסף הוא אורח - אינו מברך הטוב והמטיב, כיון שאין זו הטבה לו, שהרי היין אינו שלו; ויש אומרים שאף בעל היין לא יברך, שהרי אין כאן הטבה לאורח. ואף שיש חולקים בכל זה, ספק ברכות - להקל, ואין לברך. אולם, אם בעל היין מניח את הבקבוק על השולחן ומאפשר לכולם לשתות כרצונם - הרי זה כאילו לכל השותים עמו יש חלק ביין, ומברכים 'הטוב והמטיב'. [סעיף ד, ס"ק טו, ושעה"צ ס"ק יד]

מהי כמות היין הנדרשת לברכת 'הטוב והמטיב'?

כאמור, אין לברך ברכת הטוב והמטיב אלא כששנים או יותר שותים יחד. וצריך שכל אחד מהם ישתה משני היינות, ולכתחילה צריך שישתו מכל אחד מהיינות כמות של 'רביעית' (86-150 מ"ל, לשיטות השונות), שהיא כמות חשובה לענין 'ברכה אחרונה'. ויש שמסתפק שמא די בכמות של 'כמלוא לוגמיו'; ויש שכתב כי אכן בדיעבד די בכמות זו. ויש שכתב שאף על שתייה מועטת מכל אחד מהיינות ניתן לברך. ולכתחילה יש לברך לפני שתיית היין השני, ואם שכח לברך וכבר לגם מהיין - אם נזכר בעוד היין בפיו, יבלענו ויברך, אך אם נזכר רק כשכבר בלע את היין, לא יברך, אלא אם כן נותר על השולחן מן היין השני. [ס"ק טו; ביאורים ומוספים דרשו, 11]

האם מברכים 'הטוב והמטיב' על מיין ענבים?

את ברכת 'הטוב והמטיב' מברכים גם כשלא ידוע שהיין השני משובח מן הראשון, כל עוד לא ידוע אחרת. ושני יינות ממקור אחד, שהונחו בשני מִקְלִים, בתוך ארבעים יום לבצירת הענבים, נחשבים כשני יינות לענין זה, כיון שטעמם עשוי להיות שונה, ואם כן יתכן שהשני משובח מן הראשון; אך אם שהו במִקְל אחד עד חלוף ארבעים יום לבצירה, ורק לאחר מכן הופרדו לבקבוקים - נחשבים כיון אחד ואין לברך עליהם 'הטוב והמטיב'. ומיץ ענבים - יש אומרים שאין מברכים עליו 'הטוב והמטיב' משום שאינו חשוב ואינו משמח כיון; ועל יין המובא לסעודה לאחר מיץ ענבים - יש אומרים שאינו מברך, אבל לדעת פוסקים רבים מברך. [סעיף ו וס"ק טז; ביאורים ומוספים דרשו, 12]

אתמול למדנו

- על כמה טובות תיקנו חכמינו ז"ל שאם הגיעו לאדם ויש אחר השותף עמו בהנאה מן הטובה, ואחת מהן היא "שינוי יין", דהיינו ששתה יין בסעודה, והובא לפניו לו יין אחר שהיה בדעתו לשתותו.
- ברכת 'הטוב והמטיב' על יין שני המובא לסעודה, מברכים רק כשהיין השני משובח יותר מן הראשון, או אף כאשר קיים ספק שמא השני טוב מן הראשון.
- יין שמברכים עליו 'הגפן' בנפרד, כגון שלא היה בכוונתו לשתותו - אין מברכים עליו 'הטוב והמטיב'. ואף אם היה בדעתו לשתותו, אין לברך אלא כשהוא ממחסן וכדומה, ולא כשהיה בביתו.

מחר נלמד

- האם מותר לאכול בסמוך לסעודה?
- איזו אכילה שלפני הסעודה טעונה ברכה אחרונה?
- אילו מיני מזונות טעונים ברכה אחרונה כשנאכלים לפני הסעודה?